

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЩОЇ
МЕДИЧНОЇ (ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ)
ОСВІТИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-
практичної конференції з міжнародною участю
в онлайн-режимі за допомогою
системи Microsoft Teams**

(Тернопіль, 20-21 травня 2021 року)

Тернопіль
ТНМУ
«Укрмедкнига»
2021

УДК 378:61(063)(477)

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай

Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення : матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. в онлайн-режимі за допомогою системи microsoft teams (Тернопіль, 20–21 трав. 2021 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. – Тернопіль : ТНМУ, 2021. – 592 с.

Матеріали надруковано в авторській редакції. Автори публікацій несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, даних, відповідної галузевої термінології, власних імен та інших відомостей.

рушення фундаментальних правових норм, що стосуються збереження якості життя і здоров'я людей, які являються головними людськими цінностями.

Література

1. Конституція України. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2006.-48 с.
2. Цивільний процесуальний кодекс України: Офіц. Вид.: Із змінами та доповн. Станом на 15 січня 2008 р./ М-во юстиції України.- К.: Вид. Дім «Юнноре», 2008.-208с.
3. Зоряна Топорецька. Як довести вину медиків // Правовий тиждень.-2010.-№20.-С.3.
4. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар/Ю.В.Баулін, В.І.Борисова, С.В.Гавриш та ін. За аг.ред.В.В.Сташиса, В.Я. Тація. Вид. четверте, доповнення. – Х.:ТОВ «Одіссей», 2008. – 1208 с.

УДК 617:378.147.018.4:004]-036.21

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ХІРУРГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ

Ткаченко О. І., Максимовський В. Є., Пирогов В. В.

Одеський національний медичний університет

THE TEACHING OF SURGICAL DISCIPLINES IN THE CONDITIONS OF THE CORONAVIRUS PANDEMIC EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL SUPPORT IN

Tkachenko O. I., Maksymovskiy V. Ye., Pyrogov V. V.

Odessa National Medical University

Анотація. Актуальність дослідження полягає в аналізі ролі інтерактивних методів, а саме, дистанційного навчання у викладанні хірургічних дисциплін в медичному виші в умовах пандемії коронавірусу. Метою дослідження був аналіз застосування технологій дистанційного навчання при викладанні хірургічних дисциплін в умовах пандемії коронавірусу. Матеріалом дослідження явились інформаційні платформи Zoom та Microsoft Teams, модифікована до on-line навчання робоча програма дисципліни, навчально-методичні рекомендації кафедри

при вивченні хірургічних дисциплін on-line, дані опиту студентів щодо сприйняття нових методів навчання та їх ефективності. Методами дослідження були вебінари, відеоконференції, чат та ICQ, форуми та інш. Проведені дослідження показали, що використання дистанційних форм і методів навчання сприяє індивідуалізації процесу професійного становлення, що спонукає студентів до самостійної роботи, формує в них інформаційну культуру, налаштовує на оволодіння інноваційними засобами здобуття та застосування інформації. Завдяки ефекту новизни та оригінальності інтерактивних методів при правильній їх організації зростає цікавість до процесу навчання, особливого значення набуває вивчення, аналіз, узагальнення і творче використання досвіду втілення інноваційних освітніх технологій, які збагачують педагогічну теорію та практику своїм унікальним внеском.

Ключові слова: медична освіта, інтерактивні технології, дистанційне навчання, хірургія.

Summary. The relevance of the study lies in the analysis of the role of interactive methods, namely, distance learning in the teaching of surgical disciplines in medical higher education in the context of the coronavirus pandemic. The aim of the study was to analyze the application of distance learning technologies in the teaching of surgical disciplines in a coronavirus pandemic. The material of the research were information platforms Zoom and Microsoft Teams, modified to on-line training work program of the discipline, teaching and methodological recommendations of the department in the study of surgical disciplines on-line, survey data on students' perception of new teaching methods and their effectiveness. The research methods were webinars, video conferences, chat and ICQ, forums and others. Studies have shown that the use of distance forms and methods of learning contributes to the individualization of the process of professional development, which encourages students to work independently, forms in them an information culture, sets up to master innovative means of obtaining and applying information. Due to the effect of novelty and originality of interactive methods with their proper organization, interest in the learning process grows, special study, analysis, generalization and creative use of experience in implementing innovative educational technologies that enrich pedagogical theory and practice with their unique contribution.

Key words: medical education, interactive technologies, distance learning, surgery.

Вступ. Пандемія COVID-19 привела до найбільшого за всю історію збою у функціонуванні систем освіти, яка торкнулася майже 1,6 мільярда учнів в більш ніж 190 країнах і на всіх континентах [1].

Карантинні заходи у зв'язку з пандемією COVID-19 змусили освітні заклади перейти на дистанційне навчання та стали справжнім викликом для всієї української освіти щодо його організації [2].

Необхідність збереження безперервності навчання, забезпечення ефективності засвоєння навчальної програми зумовило необхідність швидкої перебудови методики викладання, впровадження сучасних інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій [3, 4].

Мета дослідження: аналіз застосування технологій дистанційного навчання при викладанні хірургічних дисциплін в умовах пандемії коронавірусу.

Матеріал і методи. Важливим інструментом в досягненні навчання студентів старших курсів та післядипломників, в тому числі на кафедрі хірургії № 3 Одеського національного медичного університету, стало впровадження інтерактивної методики викладання з використанням відеоматеріалів.

Матеріалом дослідження явились інформаційні платформи Zoom та Microsoft Teams, модифікована до on-line навчання робоча програма дисципліни, навчально-методичні рекомендації кафедри при вивченні хірургічних дисциплін on-line, дані опиту студентів щодо сприйняття нових методів навчання та їх ефективності.

Методами дослідження були вебінари, відеоконференції, чат та ICQ, форуми та інш.

Результати та їх обговорення. Працівниками кафедри хірургії № 3 було створено за допомогою Microsoft Teams команди із типом «Клас», які відповідають тематичним заняттям з «Хірургії». З метою підвищення ефективності занять академічні групи розподілені на компактні підгрупи, що дозволяє більш ретельно проводити опит студентів (рис. 1).

За допомогою відеозв'язку викладачі проводять розгляд теоретичних питань за програмою. Перевагою при цьому є можливість ввімкнення камери та мікрофона лише того студента, що відповідає на запитання викладача, що дозволяє уникнути підказок та якісно оцінити рівень підготовки. Запис заняття дає можливість вирішення суперечливих питань щодо оцінювання, списування, користування додатковими матеріалами.

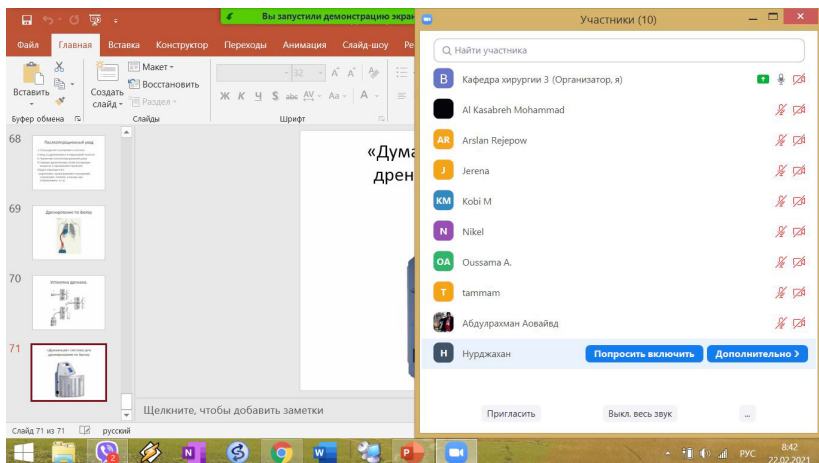

Рис. 1. Розподіл академічних груп на підгрупи

Вважаємо ефективним для презентації лекційного матеріалу застосування інструментів Zoom. За допомогою цієї платформи стала можливою візуалізація контакту між викладачем та студентами, візуалізація лекційного матеріалу шляхом розробки та демонстрації презентацій лекцій під час одночасного аудіо-візуального її викладення, а також наявність чату для запитань з одночасною можливістю тимчасової передачі повноважень адміністратора кімнати іншій особі для додавання тих студентів, які через технічні проблеми або не приєдналися вчасно, або ж раптово були відключені та підключаються повторно. Що стосується перевірки виконання практичних завдань, то досить ефективною виявилась електронна пошта, а для їх обговорення – чат у Viber або ж кімната у Zoom [4].

Найбільшим недоліком дистанційного навчання в медичному виші є відсутність можливості для роботи з пацієнтом та відпрацювання практичних навичок. На нашу думку, найбільш оптимальним рішенням для цього є демонстрація відеоролика з їх виконанням. Співробітниками кафедри створені відеоролики з різними оперативними втручаннями, які демонструються під час занять. Використовується показ з наступним розбором використаних методик і навичок, симптомів та постановкою топічного і клінічного діагнозу як альтернативу неможливого зараз реального обстеження та клінічного розбору пацієнта.

Практичні заняття + відеозв'язок дозволяють демонструвати практичні навички операції, маніпуляції в живому форматі, з коментарями

відповідати на питання і т. д. Вони дають можливість студенту отримати необхідні практичні навички, що він має засвоїти; навчитись описувати та інтерпретувати виявлені патологічні процеси. В свою чергу, викладач може швидко та об'єктивно проаналізувати підготовленість та знання студента, чітко відмежувати, коли студент тільки завчив матеріал, а коли підготовлений з глибоким розумінням теми.

Викладачами кафедри під час занять було проведено опитування студентів щодо ефективності дистанційної форми навчання.

За результатами опитування студенти зазначали, що саме відсутність контакту з викладачем під час навчання за дистанційною формою викликає у них певний психологічний дискомфорт. Так 21% студентів у відповіді на питання «Чи задоволені Ви можливостями інформаційної взаємодії з викладачами і студентами, що навчаються дистанційно» зазначили, що «повністю задоволені», 62% – «частково задоволені». На питання «Чи були у Вас проблеми в процесі проведення електронних лекцій і практичних занять чи семінарів?» – 65% студентів зазначили, що «проблем не було лекції і семінари пройшли організовано». Також студентами зазначалися і інші проблеми, з якими вони зіткнулися під час навчання, а саме: труднощі вивчення навчального матеріалу в Інтернет-середовищі (15%), відсутність реальної допомоги з боку викладача (20%), швидкий темп навчання, нестача часу на підготовку завдань (30%). В той же час на питання чи задоволені студенти об'ємом і якістю отриманих знань за фахом, коли навчались за дистанційною формою навчання в інтернет-середовищі, зазначили, що: повністю задоволені – 28%, частково задоволені – 55%, зовсім незадоволені 15%.

Для лікарів післядипломного навчання на кафедрі створено відео програми за наступними темами: «Актуальні питання судинної хірургії: від первинної ланки до сучасної операційної»; «Хірургічна патологія очеревини. Сучасний погляд на проблему перитоніту, злукової хвороби, карциноматозу»; «Сучасні хірургічні методи діагностики та лікування пухлинних та непухлинних захворювань шкіри».

Таким чином, дистанційне навчання при підготовці лікарів – це інноваційна організація навчального процесу, яка реалізується в специфічній педагогічній системі, що базується на принципі самостійного навчання лікаря і інтерактивної взаємодії викладача та студента. Результативність дистанційного вивчення хірургічних дисциплін у вирішальній мірі залежить від наступних факторів: ефективної взаємодії викладача та студента; налагодженого активного зворотного зв'язку; якості

попереднього проектування процесу дистанційної освіти та способів управління ним; розроблених кафедрою дидактичних матеріалів. Сучасні комп'ютерні програми дозволяють забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної навчальної інформації, а нові технології, такі як інтерактивні електронні навчальні посібники, мультимедійний контент, мережа Інтернет, сприяють більш активному залученню учнів до процесу навчання. Інтерактивні можливості систем доставки інформації дозволяють налагодити і навіть стимулювати зворотний зв'язок, забезпечити діалог і постійну підтримку, які неможливі в більшості традиційних систем навчання [2]. Створення мультимедійної презентації по потрібній темі з використанням можливостей сучасного програмного забезпечення і мережі Інтернет є варіантом підготовки лікаря-інтерна до заняття. Важливим в такому способі підготовки до практичних занять є формування навичок самостійної роботи і стимулювання творчого підходу до навчання. Крім того, створення на базі кафедри комп'ютерних класів, які оснащені електронними навчальними та методичними матеріалами: навчальними посібниками, розробленими співробітниками кафедри; мультимедійними презентаціями до занять згідно з тематичним планом; фото- і відеоматеріалами; тестовими завданнями як навчального, так і контролюючого типу також сприяють підвищенню рівня знань майбутніми лікарями.

Висновки. 1. Використання дистанційних форм і методів навчання сприяє індивідуалізації процесу професійного становлення, що спонукає студентів до самостійної роботи, формує в них інформаційну культуру, налаштовує на оволодіння інноваційними засобами здобуття та застосування інформації.

2. Завдяки ефекту новизни та оригінальності інтерактивних методів при правильній їх організації зростає цікавість до процесу навчання, особливого значення набуває вивчення, аналіз, узагальнення і творче використання досвіду втілення інноваційних освітніх технологій, які збагачують педагогічну теорію та практику своїм унікальним внеском.

3. Дистанційне навчання – це цілеспрямований процес взаємодії викладача та студента, що ґрунтується на використанні сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, які дозволяють здійснювати навчання на відстані, що актуально в умовах пандемії COVID-19.

4. Робота в умовах локдауна при всіх мінусах збагачує досвідом online навчання і навіть після закінчення епідемії напрацьований педагогічний досвід залишиться з нами.

Література

1. Концептуальная записка: Образование в эпоху COVID-19 и в последующий период [Электронный ресурс]. URL: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/policy_brief_-_education_during_covid-9_and_beyond_russian.pdf.
2. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія / За ред. В. М. Кухаренка, В. В. Бондаренка. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с.
3. Організація навчання в Microsoft Teams. URL: <http://i-math.com.ua/vsikt/organizacijanavchannya-v-microsoft-teams>.
4. Питання і проблеми при використанні ZOOM в освітньому процесі – [Електронний ресурс]. URL: <https://duan.edu.ua/podii/pytannia-iproblemy-pry-vykorystanni-zoom-v-osvitnomu-protsesi.html>.

References

1. Konceptual'naya zapiska: [Concept Note: Education in the COVID-19 Era and Beyond] URL: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/policy_brief_-_education_uring_covid-9_and_beyond_russian.pdf. [in Russian].
2. Kuharenko V. M., Bondarenko V. V. Ekstrene distancijne navchannya v Ukraini: Monografiya / Za red. V. M. Kuharenka, V. V. Bondarenka. Harkiv: Vid-vo KP «Mis'ka drukarnya», 2020. 409 s. [Emergency distance learning in Ukraine: Monograph / Ed. VM Kukharenko, VV Bondarenko. Kharkiv: Publishing House "City Printing House", 2020. 409 p.] [in Ukrainian].
3. Orhanizatsiya navchannya v Microsoft Teams. URL: <http://i-math.com.ua/vsikt/organizacijanavchannya-v-microsoft-teams>. [Organization of training in Microsoft Teams] [in Ukrainian]/
4. Pytannya i problemy pry vykorystanni ZOOM v osvith'omu protsesi [Questions and problems when using ZOOM in the educational process]. URL: <https://duan.edu.ua/podii/pytannia-iproblemy-pry-vykorystanni-zoom-v-osvitnomu-protsesi.html> [in Ukrainian].

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ РАДІОЛОГІЇ НА ДОДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ

**Ткаченко М. М., Морозова Н. Л., Романенко Г. О.,
Черкасова Л. А., Гороть І. В.**

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, Київ

Вступ. Згідно Закону України «Про вищу освіту» головним принципом діяльності ВМНЗ є прагнення до оптимізації в таких напрям-